

Л. С. Бесцінна, І. А. Каппе

ВПЛИВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Серед основних завдань духовного розвитку особистості в системі професійної освіти можна виділити наступні: розвиток професійно значущих художніх здібностей; підвищення рівня загальної та професійної культури; вироблення активного творчого ставлення до оточуючої дійсності. Мистецтво за своєю природою є глибоко гуманістичним, так як у його центрі завжди стоїть людина. Значення мистецької освіти, на думку професора О. Рудницької, полягає в тому, що вона надає пріоритетності емоційно-почуттєвому розвитку особистості перед розумовим, задоволенню її духовних потреб, що дає підстави розглядати мистецьку освіту як можливу модель гуманізації освітнього процесу в цілому. На жаль, складний стан мистецтва і моралі у сучасному житті не сприяють якісному вихованню молоді. Це становище зумовлене тим, що морально-естетична вихованість молоді віддзеркалює загальну кризу культури суспільства. Мистецтво акумулює моральний досвід поколінь і завдяки своїм специфічним якостям допомагає кожній людині виявити власну моральну позицію на рівні свідомості через оцінку своїх вчинків, спонукань, особистих якостей; формує мотиви, ціннісні орієнтації через співвідношення з моральними нормами та ідеалами. Естетичні почуття, що виникають у процесі сприйняття твору мистецтва, спираються на досвід людини, оскільки переживання під час зустрічі з мистецтвом є не лише чисто емоційним станом, але й роздумом. Розглядаючи музику в контексті духовної культури, змістовий центр якої складають моральні цінності, можна говорити про наявність тісного взаємозв'язку ціннісного центру особистості з ціннісним світом музики. Музика має у своєму арсеналі ефективні засоби створення потоку емоційних імпульсів, які викликають у слухача не тільки їх осмислення, а й роздуми про

людину, час, долю світу. Природа музики є не стільки звуковою, скільки інтонаційною – від інтонації людської мови. Музичне мистецтво широко використовується у повсякденному житті, заповнюючи навчальний та вільний час молоді. Але музика може бути різною, тому важливо бачити, яка музика популярна, і яким чином вона впливає на формування духовної культури. Сучасну молодь приваблює «легка» музика, тому необхідно формувати в учнів уміння відрізнити високохудожні зразки масової музичної культури від малозмістовних творів із низькими художніми якостями. Художнє сприйняття виступає як процес відображення творів мистецтва і результат активної духовної діяльності суб'єкта. Особливість такої діяльності полягає у формуванні естетичних емоцій і смаку, тому потребує напруженої духовної праці та співтворчості. Виділяють такі етапи засвоєння творів мистецтва: первісне сприйняття, яке пов'язане з відтворенням у свідомості художніх образів; активне духовне переживання; осягнення художньої дійсності; повторне, на більш глибокому рівні сприйняття і розуміння образів твору. Емоційно-естетичне ставлення до оточуючого світу і до себе залежить від культури сприйняття і почуттів. Чим більше бачить і відчуває людина відтінків, тим глибше емоційна оцінка явищ, подій, тим ширший емоційний діапазон, який характеризує духовну культуру особистості. Музична культура людини невід'ємна від народу, якому вона належить і серед якого живе. Видатні філософи, мовознавці, музичні діячі підкреслювали, що виховання повинне мати яскравий національний характер. Тож педагогам потрібно реалізовувати концепцію музичного виховання молоді на основі української культури, мови, фольклору. Основою української музичної культури є народна пісня. Вплив народних пісень на підростаюче покоління завжди був сильним, до того ж їх значення ніколи не вичерпувалося лише красою вірша і мелодії. Краса думок, краса змісту теж становлять їх сильну сторону. Будучи однією із найдавніших форм музично-поетичної творчості, пісні є невід'ємною складовою частиною народної педагогіки, важливим засобом емоційного та естетичного розвитку особистості. Вони завжди були

й будуть невичерпним джерелом у вдосконаленні навчально-виховного процесу, у піднесенні мовленнєвої та духовної культури молоді.